

Norges vassdrags- og energidirektorat
v/ Tord Solvang
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Også sendt per e-post til: nve@nve.no; toso@nve.no

Oslo, 20. juni 2018

Saknr: 3292
Ansvarlig advokat: Mari Kjellevold Brygfjeld

SAKSNR. 20106423: VEDTAK OM TILLATELSE TIL TJUVHOLFORSEN KRAFTVERK – KLAGE TIL OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

1 Innledning

Det vises til vedtak 28. mai 2018 om tillatelse til Tjuvholforsen kraftverk fra Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE).

På vegne av Geir Frode Elvetun, grunneier av gnr. 43 bnr. 8 i Grane kommune, fallrettseier og nabo til et eventuelt kraftverk, påklages vedtaket. Elvetun mottok oversendelse av NVEs vedtak 31. mai 2018. Klagefristen er etter tre uker underretting om vedtaket kom frem til vedkommende part, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen er inngitt rettidig.

Elvetun klager over NVEs tolkning av vannressursloven § 25. Det vises til at vilkårene for å gi konsesjon ikke er oppfylt ettersom fordelene ved tiltaket ikke overstiger ulempene. NVE har lagt til grunn uriktige tall ved beregning av kraftpotensialet for Tjuvholforsen kraftverk. Pålagt minstevannføring er beregnet kun ut fra vassdragets restvannføring uten hensyn til at en betydelig del av vassdraget allerede er overført til Røssvatnet i forbindelse med Røssåga-utbyggingen på 1950-tallet. Videre er ikke tiltakets negative påvirkning på naturmiljøet i og rundt vassdraget tilstrekkelig hensyntatt.

Subsidiært anføres at vedtaket lider av saksbehandlingsfeil som må føre til ugyldighet. Flere forhold knyttet til tiltakets negative påvirkning på naturmiljøet og Vefsna som nasjonalt laksevassdrag er ikke tilstrekkelig utredet. Tiltaket er heller ikke vurdert opp mot vannforskriftens forbud mot tiltak som forverrer tilstanden i vannforekomsten.

Det anmodes om at NVE vurderer omgjøring av vedtaket i henhold til forvaltningsloven § 33, alternativt at klagen oversendes Olje- og energidepartementet for behandling.

2 Klage på lovtolkningen: konsesjonspliktavurderingen i vannressursloven § 25

2.1 Rettslig utgangspunkt

Det følger av vannressursloven § 25 at konsesjon «*bare kan gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørsfeltet*». Etter

forarbeidene skal man ved vurderingen også ta i betraktning sumvirkningen av flere ulike tiltak.¹ Her er det særlig fremhevet potensielle fremtidige tiltak, men det må være klart at også allerede eksisterende tiltak må tas i betraktning ved vurderingen.

Det betyr at eksisterende overføring til Røssvatnet må tas i betraktning ved konsesjonsvurderingen. Herunder må det tas hensyn til at overføring allerede har medført betydelig belastning på naturen i og rundt vassdraget, og at bygging av Tjuvholfsen kraftverk vil medføre en ytterligere belastning av et allerede sterkt utbygd vassdrag.

Vurderingen av tiltakets påvirkning kan således ikke sammenlignes med hvordan naturen og det biologiske mangfoldet i og rundt vassdraget har stabilisert seg etter overføringen av den øvre delen av vassdraget i 1950. Tiltakene må vurderes samlet og opp mot vassdragets naturtilstand. Ettersom tiltakene er av varig karakter, må fordelene ved tiltaket være større enn ulempene på lengre sikt.²

Nedenfor følger en nærmere redegjørelse over de forhold av betydning for konsesjonspliktavurderingen hvor det anføres at NVEs vurdering er uriktig.

2.2 Hydrologiske forhold: Krav til minstevannføring må vurderes ut fra vassdragets totale nedbørsfelt
NVE har lagt til grunn en minstevannføring på 435 l/s i perioden 1.5-30.9 og 221 l/s resten av året. Ved fastsettelsen av minstevannføringen er det kun lagt til grunn restnedbørsfeltet på 66 km² som har en middelvannføring på 4044 l/s.

Det er påpekt i konsesjonssøknaden at overføringen av øvre del av Gluggvasselva til Røssvatnet er gitt uten vilkår om minstevannføring. Det kan se ut til at NVE dermed har lagt til grunn at vassdragets restvannføring kan utnyttes fullt ut, uten å ta hensyn til den tidligere reguleringen. Det kan ikke være riktig. Selv om den tidligere utbyggingen ble gitt uten krav til minstevannføring, må minstevannføringen for det omsøkte tiltaket være basert på vassdragets naturlige vannføring før overføringen.

Minstevannføringen fastsettes som hovedregel ut fra ut fra vassdragets middelvannføring og vil normalt sett som et minimum tilsvare vassdragets alminnelige lavvannføring, jf. også vannressursloven § 10 første ledd. Selv om det i § 10 annet ledd er åpnet for at vassdragsmyndighetene etter en konkret vurdering også kan fastsette en lavere minstevannføring enn den alminnelige lavvannføringen når det gis konsesjon til vassdragstiltak, vil hovedregelen være at man i stedet setter høyere krav til minstevannføring, eksempelvis 5-persentilen.³

Det opprinnelige nedbørsfeltet til Tjuvholfsen kraftverk er på 233 km² og har en beregnet middelvannføring på 14 960 l/s.⁴ Det er disse tallene som må legges til grunn ved beregning av minstevannføring i vassdraget. Etter konsesjonssøkers egne beregninger gir det følgende vannføringer:

Alminnelig lavvannføring	817 l/s
5-persentilen (sommer)	2754 l/s
5-persentilen (vinter)	677 l/s

¹ Ot.prp. nr. 39 (1998-99) pkt. 26, merknad til § 25.

² Vannressursloven § 25 andre ledd.

³ Eksempler på det siste finnes i flere nylige konsesjoner gitt av NVE: Risvollelva kraftverk og Nedre Volla kraftverk, begge gitt 9.4.2018, Fjellaldselva kraftverk, gitt 21.2.2018, og Øvre Kvemma, gitt 20.12.2017.

⁴ Tall hentet fra konsesjonssøknad 16. mai 2017 fra Clemens kraft.

Som utgangspunkt må minstevannføringen i Tjuvholforsen kraftverk være basert på de ovennevnte tallene. Lavere minstevannføring kan bare fastsettes etter en konkret vurdering hvor tiltakenes samlede belastning vil være avgjørende.

Til sammenligning vises det til tillatelse til Rafoss kraftverk i Kvinesdal kommune, hvor Sira-Kvina kraftselskap søkte om utbygging av Rafossen beliggende i Kvina nedstrøms overføring til Sira. I den opprinnelige overføringen av Kvina i forbindelse med utbygging av Sira-Kvina-anleggene var det pålagt minstevannføring i vassdraget på 3,7 m³/s i sommerhalvåret og 1,3 m³/s i vinterhalvåret. Denne minstevannføringen ble naturlig nok videreført i tillatelsen til Rafoss kraftverk.

På samme måte bør man ved tillatelsen til Tjuvholforsen kraftverk legge til grunn en minstevannføring som også tar høyde for at det allerede er overført vann fra vassdraget. Det vil også være en måte å unngå ytterligere forverring av et allerede sterkt regulert vassdrag.

2.3 Produksjon og kostnader: Lønnsomheten i kraftverket reduseres ved økt minstevannføring

En økning i minstevannføringen sammenlignet med NVEs vedtak, vil redusere kraftpotensialet av det resterende nedbørsfeltet. Det vil igjen redusere beregnet midlere kraftproduksjon i Tjuvholforsen kraftverk. Ettersom utbyggingskostnadene basert på NVEs tillatelse ligger noe over gjennomsnittet for vind- og småkraftverk, vil en reduksjon av kraftproduksjonen antakelig medføre at kraftverket ikke vil være lønnsomt. Fordelene ved utbygging av Tjuvholforsen kraftverk vil da ikke være til stede.

2.4 Vurdering av tiltakets negative påvirkning på naturmangfoldet er ikke tilstrekkelig hensyntatt

2.4.1 Tiltaket vil påvirke området med kystgranskog negativt

Det er kartlagt en kystgranskog med verdi viktig (B-verdi) innenfor tiltaksområdet. NVE har beskrevet lokaliteten slik:

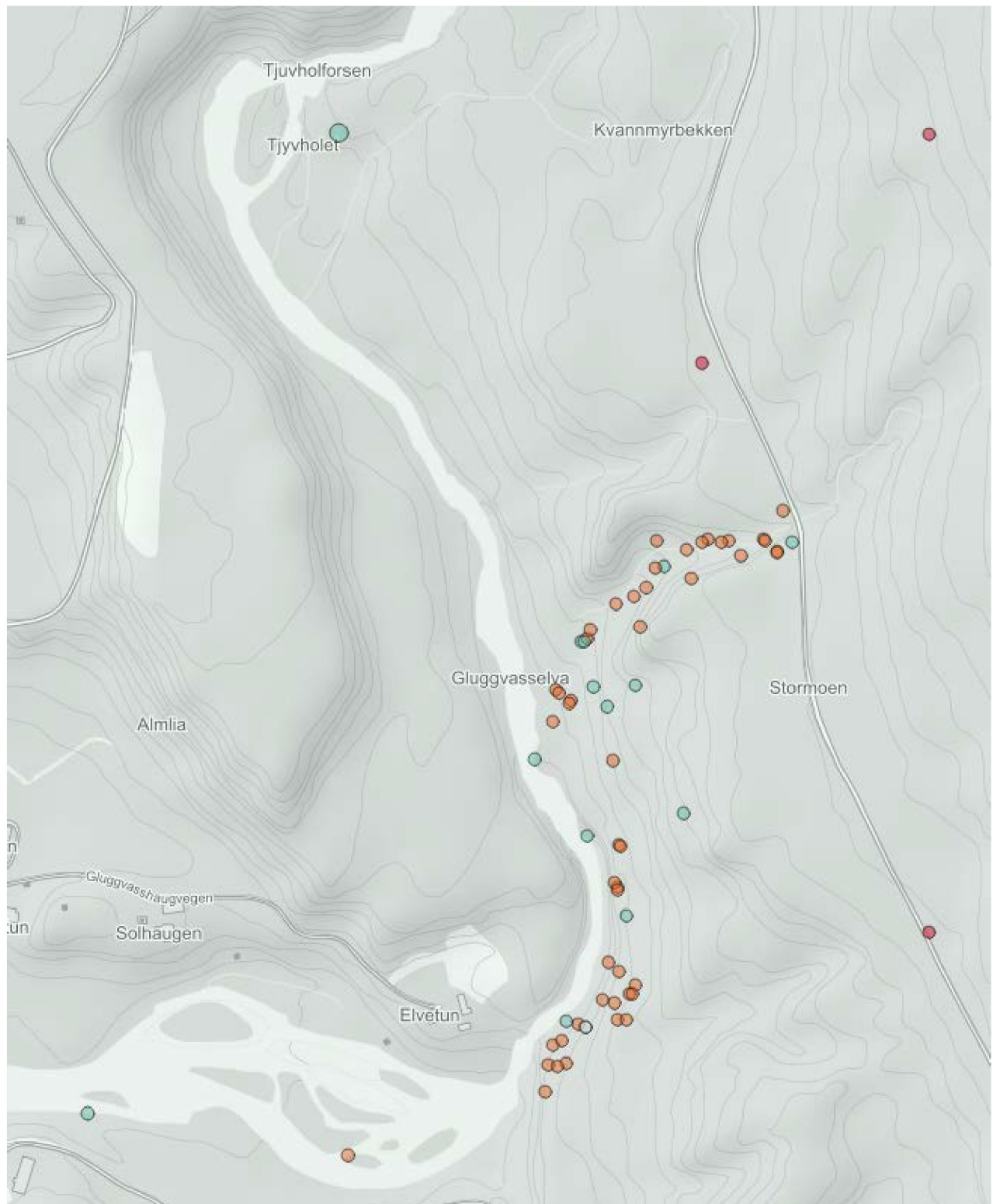
«Kystgranskog-lokaliteten omfatter en vestvendt ravinedal omkring Stormobekken som renner ned i Gluggvasselva omtrent midt på utbyggingsstrekningen. Lokaliteten er avgrenset like nord for bekken da det her bare er ungskog. En liten sideravine er tatt med i sør og avgrensingen her er diffus mot yngre og mer ordinær sko uten særlig død ved».

I følge NVEs bakgrunn for vedtak er det observert to rødlistede lavarter, gubbeskjegg (NT) og rustdoggål (NT) i kystgranskogen. Artenes utbredelse er ikke tilstrekkelig kartlagt, blant annet fordi Bioreg AS overså lokaliteten på grunn av «travelhet med å bli ferdig før mørkret fall på».⁵

Jostein Lorås, som har mange års erfaring med kartlegging av biologisk mangfold, har i tillegg til gubbeskjegg og rustdoggål, observert gunnlig narrepiggsopp (NT), kjempebarkbille (NT) og huldrelav (NT) i lokaliteten. Videre har han påvist reir av trekryper med små unger i mai 2018. Denne fuglen er ikke rødlistet, men en nokså uvanlig fugl, og typisk gammelskogart. Det er også påvist en ribbeplass for rovfugl, antakelig en hønsenhauk. Alle funn er registrert i [artsdatabasen](https://artskart.artsdatabanken.no/app/#bookmark/42e66737-d493-49f5-867d-88217af482e5) (se kartutklipp på neste side).⁶

⁵ Bioreg AS rapport side 8.

⁶ <https://artskart.artsdatabanken.no/app/#bookmark/42e66737-d493-49f5-867d-88217af482e5>

Lorås har videre i e-post 13. juni 2018 til undertegnede gitt følgende beskrivelse av lokaliteten:

«Skogen er til dels svært grov i området, med flere trær i brysthøydemål 150-250 cm og over 30 meter høye. Samtidig befinner hele området seg på kalkgrunn og det er relativt mye død ved å finne.»

Tromsø museum har derfor valgt å sette opp feller i sommer i denne skogen for fangst av sopppmygg (som er et typisk gammelskoginsekt).

*I tillegg til dette ble en ny art for Norge funnet i vår, soppen *Tilachlidium brachiatum*, som er en snylter på gamle sopplegemer (kan ikke legges ut på artsobservasjoner siden navnet der ikke finnes). I fjor høst fant vi også et eks i slekta *Ramaria*, trolig den sjeldne arten med arbeidsnavnet 'anjan' (den er foreløpig ikke beskrevet som ny art for vitenskapen)».*

I tillegg til ovennevnte er det et også bestander av rovfugl som hønsehauk og jaktfalk i området, herunder mulige hekkeplasser. Streifdyr av bjørn, jerv og gaupe er også observert.

Kystgranskogen vil bli direkte påvirket ved etablering av vannvei og midlertidig anleggsvei langs en eldre skogsbilvei gjennom dette skogområdet. I anleggstiden vil traséen være ca. 14 meter bred, inkludert ryddebelt, og totalt vil et areal på to dekar bli berørt.⁷ Det omfatter også areal hvor det er registrert funn av rødlistearter.

I følge Bioreg er det vanskelig å bedømme i hvilken grad «*de to lavartene [gubbeskjegg og rustdoggnål] vil bli påvirket av utbyggingen*». ⁸ Graden av påvirkning for de nevnte rødlisteartene er ikke foreløpig ikke kartlagt.

Kystskogslokalitetens utbredelse og dennes betydning for biologisk mangfold er ikke tilstrekkelig utredet. Basert på ovennevnte observasjoner fra Lorås, må det antas at kystgranskogen går over et større område enn antatt og har et større biologisk mangfold enn det Bioreg har registrert. Det må derfor antas at kystskoglokaliteten har en større verdi enn det som er lagt til grunn av NVE.

Det er på det rene at de påviste artene er avhengig av grov skog, død ved og et stabilt fuktig miljø. Traktorvegen gjennom lokaliteten er i dag nærmest igjengrodd.⁹ En åpning av denne til en trasé i 14 meters bredde tvers gjennom nederste del av lokaliteten, vil få negative konsekvenser for mikroklimatiske forhold og rødlisteartene i kystgranskogen. Tiltakets påvirkning på lokaliteten og rødlisteartene tilknyttet lokaliteten er av NVE vurdert som liten negativ konsekvens. Som følge av ovennevnte funn og utbredelse må det antas at tiltaket vil ha større negativ påvirkning enn det NVE har lagt til grunn. Så vidt vi kan se er det heller ikke foreslått avbøtende tiltak for å begrense påvirkningen av denne lokaliteten, slik NVE har uttalt.¹⁰

2.4.2 Potensiell negativ påvirkning av akvatisk miljø

Vefsna er et nasjonalt laksevassdrag, og Gluggvasselva inngår som en del av dette. Nedre deler av Gluggvasselva er anadrom med oppgang av laks og sjøørret opp til Almeliforsen (absolutt vandringshinder) ved planlagt kraftstasjonsplassering.

Nasjonale laksevassdrag nyter en særlig beskyttelse gjennom vannressursloven § 35 a og tilhørende stortingsvedtak mot tiltak som kan påvirke laksens levevilkår.¹¹ Gjeldende regulering av nasjonale laksevassdrag skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til nevneverdig skade for laksen.¹² For nye vannkraftutbygginger skal disse ikke påvirke produksjonen av laks vesentlig, mens eldre

⁷ Konsesjonssøknaden side 16 og NVEs bakgrunn for vedtak side 17.

⁸ Jf. NVEs bakgrunn for vedtak side 18.

⁹ Se bilde av traktorvegen i konsesjonssøknaden s. 61.

¹⁰ NVEs bakgrunn for vedtak side 18.A

¹¹ Stortingsvedtak 425-429 (2006-2007)

¹² St.prp. nr. 32 (2006-2007) pkt. 6.1

vassdragstiltak skal søkes forbedret gjennom revisjoner og fornyelser av vannkraftkonsesjoner.¹³ Det er videre lagt til grunn at summen av endringer av ulike vassdragstiltak over tid ikke skal medføre økt, men snarere redusert risiko for villaksen.¹⁴

NVE har vurdert tiltakets påvirkning på laksevassdraget slik:

«Kraftstasjonen til Tjuvholfsfossen kraftverk er planlagt ved absolutt vandringshinder. En utbygging som omsøkt vil ved normal drift ikke påvirke vannføringen nedstrøms kraftstasjonen. Ved driftsstans i kraftverket vil imidlertid vannstanden nedstrøms kraftstasjonen kunne falle raskt, inntil vannet renner over inntaksdammen og ned elvestrengen. Det vil kunne føre til stranding av fisk/ynge på strekningen ned til samløpet med Vefsna».

Som følge av dette har NVE forutsatt at det gis vilkår om etablering av omløpsventil, slik at de negative effektene ved utfall kan minimaliseres.

Krav om omløpsventil er et nødvendig, men ikke tilstrekkelig tiltak for å sikre laksevassdraget mot negativ påvirkning. I tillegg til at vannføringen, har også vannhastigheten betydning for laksens levekår både for gyteplassene og for laksungenes oppvekstvilkår.¹⁵

Kulpen nedenfor Almelidforsen er gytested for laks. Som følge av at Vefsna har vært infisert av lakseparasitten Gyrodactylus salaris, har laksebestanden i Vefsna tidligere vært regnet som utryddet i vassdraget.¹⁶ Bestanden er bevart levende i genbank. Det har vært gjennomført rotenonbehandling av vassdraget og mens det har pågått har Vefsna vært stengt for vandring av laks oppstrøms Laksforsen. I september 2017 ble imidlertid elva friskmeldt. Det medførte også at laksetrappa i Laksforsen ble åpnet og laksen har nå mulighet til å vandre videre oppover vassdraget til Fellingsfors. Fellingsfors ligger i Vefsna oppstrøms samløpet med Gluggvasselva. Det betyr at laksen også kan vandre opp Gluggvasselva til kulpen under Almelidforsen.

For å sikre etablering av en robust laksestamme i Vefsna er det nødvendig med gode gyteforhold. Dersom vannhastigheten blir redusert som følge av tiltaket, må det vurderes hvilke ulemper det har for laksevassdraget og herunder gyteforholdene nedstrøms Almelidforsen. Dersom tiltaket påvirker vassdragets produksjon av laks vesentlig, kan tiltaket ikke under noen omstendigheter tillates, jf. St.prp. nr. 32 (2006-2007) pkt. 3.7.2. Videre må sumvirkningen av tiltakene i vassdraget tas i betraktning, og tiltaket kan heller ikke tillates om det øker risikoen for laksen sammenlignet med laksens levevilkår uten tiltaket.

2.4.3 Forholdet til naturmangfoldloven: Samlet belastning og føre var-prinsippet

Planlagte tiltak som påvirker naturen, skal etter naturmangfoldloven § 7, vurderes opp mot prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Det innebærer blant annet at påvirkningen må vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. I forarbeidene er det uttalt at bestemmelsen skal sikre at nye påvirkninger underlegges en helhetsvurdering av hvilken belastning økosystemet vil bli utsatt for. Det innebærer at påvirkningen ikke skal vurderes isolert, men på bakgrunn av den miljøbelastning som allerede er skjedd gjennom andre påvirkninger. På denne måten motvirkes også at naturverdiene gradvis forringes som følge av en utvikling hvor hvert enkelt inngrep isolert sett blir ansett som for lite til å bli stanset.¹⁷

¹³ St.prp. nr. 32 (2006-2007) pkt. 3.7.2

¹⁴ St.prp. nr. 32 (2006-2007) pkt. 6.1

¹⁵ NOU 1999: 9 pkt. 9.2.2. I denne utredningen er det lagt til grunn at egnede sommerhabitat for laksunger er dyp som varierer mellom 5 og 90 cm, gjennomsnittlig vannhastighet på 10-80 cm/s og substrat av grus til grov stein.

¹⁶ St.prp. nr. 53 (2008-2009) Verneplan for vassdrag – avsluttende supplering side 4.

¹⁷ Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) kapittel 21 merknader til § 10.

NVE har i sin vurdering lagt til grunn at Gluggvasselva ble sterkt regulert i forbindelse med Røssåga-utbyggingen på 1950-tallet da store deler av nedbørfeltet ble overført. Videre er det uttalt at en eventuell utbygging av Tjuvholfsen kraftverk vil «føre til ytterligere redusert vannføring i et vassdrag som allerede er sterkt utbygd».¹⁸ NVE konkluderer likevel med at den samlede belastningen ikke anses som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og begrunner dette med at naturverdiene i liten grad er tilknyttet selve vassdraget, men isteden til vegetasjon (kystgranskog) langs vassdraget. Det er bemerket at kystgranskogen i noen grad vil bli berørt av anleggstekniske inngrep.

Klager anfører at NVEs vurdering av økosystemets samlede belastning er uriktig. Det må legges til grunn at overføringen av øvre del av nedbørfeltet til Røssvatnet har medført en betydelig forringelse av naturen i Gluggvasselva. I dag gjenstår kun 27 % av det opprinnelige nedbørsfeltet og en ytterligere utnyttelse av vassdraget vil etter en samlet vurdering gi for stor belastning på vassdragets økosystem:

Gjenstående lokaliteter med naturtyper av viktig verdi gjenfinnes kun på enkelte steder langs vassdraget, eksempelvis bekkekløft og bergvegg (Svartvasselva), Gammel barskog (Raufossen øst), bekkekløft og bergvegg (Almdalen ved Almøen) og kystgranskog (Stormobekken). Sistnevnte lokalitet vil bli berørt av Tjuvholfsen kraftverk, først og fremst i anleggsperioden, men også i driftsfasen ved at anleggsveien etter endt anleggsperiode må holdes åpen med en bredde på minimum fire meter. Tiltaket vil dermed kunne gi en påvirkning på deler av kystgranskogen i et lengre perspektiv.

I tillegg til påvirkningen på naturen rundt vassdraget, vil en ytterligere reduksjon av vannføringen også påvirke levevilkårene for bekkørretbestand, bestander av anadrom fisk samt fossefall og andre fugler som lever av den biologiske produksjonen i elva. Både fiskebestandene, fossefall og andre fugler knyttet til habitatet i vassdraget har allerede blitt påvirket i negativ retning som følge av overføringen til Røssvatnet, og det må antas at en ytterligere reduksjon i vannføringen vil forringe levevilkårene i vassdraget.¹⁹

Naturmangfoldloven oppstiller også et føre-var-prinsipp, jf. lovens § 9. Dette prinsippet kommer til anvendelse dersom det er tvil om konsekvensene for miljøet. Både med hensyn til tiltakets betydning for rødlistede arter i kystgranskogen og med hensyn til fiskebestandene i elven hersker det tvil tiltakets påvirkning. Det vises blant annet til at Bioreg har uttalt at det er «*vanskelig å bedømme*» hvorvidt lavartene gubbeskjegg og rustdoggnål vil bli påvirket av utbyggingen.²⁰ I slike tilfeller medfører føre-var-prinsippet at tiltaket ikke kan tillates.

2.5 Andre momenter av betydning for konsesjonsvurderingen

Det er ytterligere noen forhold som klager mener har blitt tillagt for liten vekt i negativ retning ved konsesjonsvurderingen.

For det første gjelder dette Almelidforsen som landskapselement. I konsesjonssøknaden er det lagt til grunn at vassdraget fra inntaket og til stasjonen ikke er særlig eksponert mot landskapsrommet og at landskapsverdien av Tjuvholfsen eller Almelidforsen er liten som følge av at vassdraget allerede har redusert vannføring.²¹ I NVEs bakgrunn for vedtak er den reduserte vannføringen i elva vurdert som akseptabel, ved at landskapselementet til en viss utrekning bevares ved slipp av minstevannføring og overløp i flomperioder. Imidlertid er det ved denne vurderingen ikke tatt hensyn til at fossen allerede har mistet store deler av vannføringen som følge av overføringen til Røssvatnet. Det må medføre at terskelen for en ytterligere forringelse av landskapselementet skulle vært satt høyere enn om vassdraget ikke tidligere var berørt.

¹⁸ NVEs bakgrunn for vedtak side 19.

¹⁹ Konsesjonssøknaden side 29.

²⁰ NVEs bakgrunn for vedtak side 18.

²¹ Konsesjonssøknaden side 32

For det andre vises det til at kulpen nedstrøms Almelidforsen benyttes av allmennheten som bade- og rekreasjonsområde. Det reises tvil om NVEs vurdering av at de omsøkte planene ikke vil medføre vesentlige negative konsekvenser for badeplassen. Redusert vannføring vil mest sannsynlig føre til lavere vannstand og mer stillestående vann, noe som kan forringe vannkvaliteten i badekulpen. Videre vil både utfartsområdet og badeplassen bli betydelig berørt i anleggsperioden.

For det tredje er det ikke kartlagt om tiltaket medfører risiko for kvikkleireskred. Tiltaksområdet ligger under marin grense og NGUs løsmassekart viser marine avsetninger med dels store mektigheter i nedre deler. NVE har som følge av dette konkludert med at det ikke kan utelukkes at anleggsarbeid kan utløse kvikkleireskred.²² Tiltaksområdet skulle vært undersøkt for kvikkleire og risikoen for skred skulle vært utredet, slik at forholdet kunne tas i betraktning ved konsesjonsvurderingen. Det er ikke tilstrekkelig å pålegge søker å gjennomføre grunnundersøkelser og eventuelle sikringstiltak etter at konsesjon er gitt.

Kulturminner i området er heller ikke tilstrekkelig kartlagt og vurdert. Også dette er et moment som skulle vært tatt i betraktning ved konsesjonsvurderingen.

2.6 Konklusjon

I tillegg til at tiltaket vil gi økt produksjon av fornybar energi, har NVE i sin konsesjonsvurdering lagt vekt på at tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre er det uttalt at Tjuvholfsforsen kraftverk vil styrke næringsgrunnlaget i området og dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning. Verken skatteinntektene eller sysselsetningen er kvantifisert i søknaden og det er således vanskelig å gi en kvalifisert vurdering hvilke fordeler tiltaket vil medføre.

I tillegg viser redegjørelsen overfor at ulempene ved utbyggingen må vurderes å være høyere enn det NVE har vektlagt i sin vurdering. Når også kraftproduksjonen må reduseres som følge av at det må legges til grunn en høyere minste vannføring i vassdraget, må det antas at fordelene med tiltaket ikke overstiger ulempene og vilkårene for å gi konsesjon etter vannressursloven § 25 er dermed ikke oppfylt.

3 Subsidiært: NVEs vedtak lider av saksbehandlingsfeil

3.1 Innledning

Både fordelene og ulempene ved det konsesjonssøkte tiltaket må dokumenteres for at vassdragsmyndighetene kan foreta en kvalifisert vurdering av tiltakets påvirkning for samfunnet, naturen og allmennhetens interesser. I forarbeidene til vannressursloven er utredningsplikten uttrykt slik:

«Saksbehandlingen må vise at fordelene er større enn ulempene. Det er ikke nok til å gi konsesjon at det ikke er dokumentert at skader og ulemper er større enn fordelene. I dette ligger det både et element av et føre-var-prinsipp og et incitament for søkeren til å bidra til en realistisk og pålitelig vurdering av både fordeler og ulemper.

*Også virkningene av hjelpetiltak og -anlegg utenfor vassdraget som vil bli iverksatt sammen med hovedtiltaket, kan være aktuelle å ta i betraktning ved konsesjonsvurderingen. Fordelene ved et følgetiltak må imidlertid ikke begrunne et vassdragstiltak som ikke alene vil fylle kriteriene i § 25».*²³

Det anføres at vedtaket lider av saksbehandlingsfeil som må lede til ugyldighet ved at ulempene ved tiltaket ikke er tilstrekkelig utredet og dokumentert. Dette gjelder for tiltakets påvirkning på naturmiljøet, tiltakets påvirkning på Vefsna som nasjonalt laksevassdrag og tiltakets forhold til vannforskriften.

²² NVEs bakgrunn for vedtak side 21.

²³ Ot.prp. nr. 39 (1998-99) kapittel 26 merknader til § 25.

3.2 Tiltakets påvirkning på naturmiljøet er ikke tilstrekkelig utredet

Som det følger av redegjørelsen under 2.4 er det ikke foretatt tilstrekkelig kartlegging av kystgranskoglokaliteten øst for Gluggvasselva og eventuelle rødlistearter som kan bli berørt av tiltaket. Videre er det ikke gjort tilstrekkelige undersøkelser av hvilken betydning en ytterligere redusert vannføring vil få for arter som lever i og i tilknytning til vassdraget. Det er heller ikke gjort tilstrekkelige vurderinger av hvordan tiltakene samlet sett vil påvirke økosystemet i og rundt vassdraget. Det følger av naturmangfoldloven § 8 at det tiltakets påvirkning på naturmiljøet og det biologiske mangfoldet skal kartlegges.

3.3 Tiltakets påvirkning på nasjonalt laksevassdrag er ikke tilstrekkelig utredet

Tiltakets påvirkning på laksevassdraget som Gluggvasselva er en del av er ikke tilstrekkelig utredet. Særlig gjelder det påvirkningen kraftstasjonen og utløpet fra denne vil ha på gyteplass og oppvekstområde for laks nedstrøms Almelidforsen. Det følger av vannressursloven § 35 a med videre henvisninger at laksen skal sikres særlig beskyttelse mot skadelige inngrep i nasjonale laksevassdrag.²⁴ Skadevirkningene ved tiltaket må kartlegges og det må eventuelt foreslås tilpasninger og avbøtende tiltak. Summen av ulike tiltak i vassdraget skal over tid medføre redusert risiko for villaksen.²⁵

3.4 Tiltakets forhold til vannforskriften og vedtatt forvaltningsplan av vassdraget

Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) gir rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene, jf. vannforskriften § 1. Ved fastsettelse av miljømål skal tilstanden i overflatevann beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, jf. § 3. Sterkt modifiserte vannforekomster, slik som regulerte og utbygde vassdrag, skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på minst godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand, jf. § 4.

I vann-netts database er Gluggvasselva kategorisert som vannforekomsten Gluggvasselva nedre (vannforekomst-id 151-37-R). Vannforekomsten er kategorisert som en sterkt modifisert vannforekomst med tilstand godt økologisk potensial. Miljømålet for vannforekomsten er satt til godt økologisk potensial.

NVE har i sin vurdering av tiltakets påvirkning av vannforekomsten lagt til grunn følgende:

«NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR-2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert».

Etter vannforskriften § 12 er det fastsatt nye inngrep i vannforekomster kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i §§ 4-6 ikke nås eller at tilstanden forringes kun dersom dette skyldes:

²⁴ St.prp. nr. 32 (2006-2007)

²⁵ St.prp. nr. 32 (2006-2007) pkt. 6.1

*«a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannsforekomst, eller
b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand».*

Bokstav a) er ikke aktuell her. Bestemmelsens bokstav b) åpner ikke for nye tiltak (aktiviteter) i sterkt modifiserte vannforekomster med tilstand godt økologisk potensial, dersom vannforekomsten forringes av tiltaket. NVE har ikke vurdert potensialet for forringelse i sin vurdering av tiltakets påvirkning av vannforekomsten og tiltakets forhold til vannforskriften er således ikke tilstrekkelig utredet.

4 Avsluttende merknader

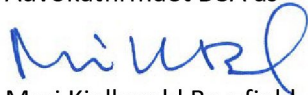
På vegne av klager ber vi om å bli holdt underrettet om NVEs vurdering av klagen og en eventuell oversendelse av klagen til OED. Videre ber vi om å bli underrettet om ytterligere klager på vedtaket og om klagesaksbehandlingen for øvrig.

Dersom det skal gjennomføres befaring, ønsker klager å delta på denne. Jostein Lorås kan også stille til en slik befaring for å påvise de funn han har gjort i kystgranskoglokaliteten Stormobekken.

For spørsmål til klagen, kan undertegnede kontaktes på telefon 957 35 941 eller på e-post.

Med vennlig hilsen

Advokatfirmaet DSA as

Mari Kjellefjeld Brygfeld
Advokat/partner